MYSORE COURT FEES AND SUITS VALUATION BILL, 1967.

Motion to consider—(contd.)

*ಶ್ರೀ ಕೆ. ಕೆಂಚಪ್ಪ (ಹಿರಿಯೂರು).—ಮೈಸೂರು ಕೋರ್ಟ್ಸ್ ಮತ್ತು ನೂಟ್ಸ್ ವ್ಯಾಲ್ಯುಯೇಷ್ಷ ಮನೂ ದೆಯ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಸೆಲೆಕ್ಟ್ ಕಮಿಟಿಯವರು ತಮ್ಮ ಶಿಫಾರಸ್ಸನ್ನು ಈ ಸಭೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಾನೂ ಆ ಸಮಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದುದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಮಾಡದೆ ಕೆಲವಾರು ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಮುಂದಿಡಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಈ ಮನೂದೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡುವಾಗ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಒಂದು ವಿಚಾರವನ್ನು ಗಮನಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕು. ಅದೇನೆಂದರೆ, ನಾನಾಗಲೇ ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ಕೋರ್ಟ್ ಫೀಸ್ ಎಂಬುದು ತೆರಿಗೆಯಲ್ಲ. ಎಂದರೆ, ದೇಶಕ್ಕೆ ಉತ್ಪತ್ತಿ, ಬರಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಯಾವುದಾದರೂ ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ಹಾಕುವ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ, ಇದರಿಂದ ವರಮಾನವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿಮಾಡಬಾರದು. ಇದಕ್ಕೆ ಬದಲು, ಸರ್ಕಾರದವರು ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ನ್ಯಾಯವನ್ನೊದಗಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮಾಡತಕ್ಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಒಂದೊಂದು ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಆಯಾ ದಾವೆ ಅಥವಾ ಕೇಸ್‌ಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದು ಎಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕು. ಇದೇ ಕೋರ್ಟ್ ಫೀ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಾವು 1937ನೆಯ ಇಸವಿಯಿಂದ ಈವರೆಗೆ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿರತಕ್ಕ ನಮ್ಮ ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದ ವಿಧಾನವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಈ ರೀತಿ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಜನರಿಗೊದಗಿಸತಕ್ಕ ಒಂದು ಹವ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಬರಬೇಕೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಎಂದೂ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಿಲ್ಲ.

[SRI J. H. SHAMSUDDIN in the Chair.]

ಅದರ ಬದಲು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಖರ್ಚು ಎಷ್ಟು ಬರುತ್ತದೆ; ಹಾಗೂ ಅದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಬರಬೇಕಾದ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಎಷ್ಟು ಎಂಬುದನ್ನು ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಈವರೆಗೆ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ಕಡಮೆ ಖರ್ಚಿನಿಂದ ಅಥವಾ ಮುಫತ್ತಾಗಿ ನ್ಯಾಯ ದೊರಕಿಸಿ ಕೊಡತಕ್ಕಂಥ ಒಂದು ವಿಧಾನವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರತಕ್ಕ ರೂಢಿಯಾಗಿದೆ. 1955-56ನೆಯ ವರ್ಷದ ಬಡ್ಜೆಟ್ ನೋಡಿದರೂ ಸಹಿತ ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ವರಮಾನಕ್ಕಿಂತ ಖರ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಎಂದರೆ ಖರ್ಚು ಕಡಮೆಯಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಕಡಮೆ ಇದ್ದರೂ ಸಹ ಹೆಚ್ಚು ಮಾಡಲು ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ಕೊಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿಧಾನವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಸಾಧ್ಯವಾದಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಡಮೆ ಖರ್ಚಿನಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಒದಗಿಸಬೇಕು; ಇದರಿಂದ ಲಾಭ ನಿರೀಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಕೂಡದು ಎಂಬ ವಿಚಾರ ವಿದ್ದುದು ಗೋಚರವಾಗುತ್ತದೆ. 1955-56 ರಲ್ಲಿ ನುಮಾರು ಎರಡುಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ಕಡಮೆ ವರಮಾನ ಬಂದಿದೆ. ಖರ್ಚು 29,39,000 ರೂಪಾಯಿ ಇದ್ದರೆ ವರಮಾನ 27,12,000 ರೂಪಾಯಿ ಇದೆ. ಒಂದು ದಾವೆ ಅಥವಾ ಒಂದು ಅರ್ಜಿಯನ್ನು ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಕೊಡುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅದರ ಖರ್ಚು ಮತ್ತು ವರಮಾನ ಏನು ಎಂಬುದನ್ನು ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡದೆ ನುಮ್ಮನೆ ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯಿಂದ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಬರಬೇಕು ಎಂಬ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಈ ವಿಧಾನವನ್ನು ಮಾಡಿದಂತಿದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನನಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಯಥಾಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ದೇಶದ ಜನತೆಯ ಮೇಲೆ ತೆರಿಗೆಯ ಭಾರ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ತೆರಿಗೆ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದೀರಿ. ಸ್ಟಾಂಪ್ ಬೆಲೆ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಹಾಕುವ ರೀತಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದೀರಿ. ಕೋರ್ಟಿನವರು ಜನಗಳಿಗೆ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕ ಸೇವೆಗೆ ಪ್ರತಿಫಲ ಎಂದರೆ, ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಫೀಜ್ ಆಗಿದೆ. ಈಗ ಪ್ರತಿಫಲ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಲೆವಿ (levy) ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದ್ದೀರಿ. ಸ್ಟೇಟ್‌ಮೆಂಟ್ ಆಫ್ ಆಬ್ಜೆಕ್ಟ್ಸ್ ಅಂಡ್ ರೀಜನ್ಸ್ ನೋಡಿದರೆ ಟ್ಯಾಕ್ಸ್ ಹಾಕುವುದಕ್ಕೆ ಹಿಂಜರಿಯುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಈಗ ಈ ವಿಚಾರವಾಗಿ ನಾನು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಹೇಳದೆ ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಕಲಮುಗಳ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಈ ಮನೂದೆಯ ಕೊನೆಗಿರುವ ಪೆಡ್ಯೂಲ್ ನೋಡುವುದಾದರೆ ಮೊದಲು 10 ರೂಪಾಯಿಗೆ ನಾವು ರೂ. 1—1—0 ಫೀಜ್ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಈಗ 12 ಆಣೆ ಕೊಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಒಂದು ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗೆ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ರೂ. 12—5—0 ಕೋರ್ಟ್ ಫೀಜ್ ಸ್ಟಾಂಪ್ಸ್ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಈಗ ಅದು ರೂ. 7—8—0 ಇದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕಡಮೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಆದರೆ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗಿನೋಡಿದರೆ ಹತ್ತುಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗೆ ಹಿಂದಕ್ಕೆ 712 ರೂಪಾಯಿ ಇದ್ದುದನ್ನು ಈಗ 750 ರೂಪಾಯಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಇದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಮೊಬಲಗು ಹೆಚ್ಚಾದ ಹಾಗೆ ಕೋರ್ಟ್ ಫೀಜ್ ಸ್ಟಾಂಪು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತ ಹೋಗಿದೆ. ಇದರ ಅರ್ಥವೇನು? ದಾವೆಯು ಮೊಬಲಗು ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ದುಡ್ಡು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಕೊಡಲಿ ಎನ್ನತಕ್ಕಂಥ ಭಾವನೆ ಇದೆ ಎಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇದು ವರಮಾನಕ್ಕೆ ಇರತಕ್ಕ ಟಾಕ್ಸ್ ಅಲ್ಲ. ಸ್ಟಾಂಪ್ ಫೀಜ್ ಕೊಡುವ ದೆಂದರೆ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ದೊರಕಿಸಿ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಕೋರ್ಟಿನವರು ಪಡತಕ್ಕ ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಫಲ ವಿಗದಿ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ವರಮಾನ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಇದ್ದರೆ ಫೀಜ್ ಕೊಡಲಿ ಎಂಬುದು ಅಲ್ಲ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ಇದು ಅರ್ಥವಿಲ್ಲದ ಮಾತಾಗುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಥಾನವಿರಲಿ, ಬೇರೆ ಯಾವ ಸಂಸ್ಥಾನವೇ ಇರಲಿ ಅಥವಾ ನುಪ್ರೀಮ್ ಕೋರ್ಟು ಇರಲಿ, ಕೋರ್ಟ್ ಫೀಜ್ ಬೆಲೆ ಕೊಟ್ಟಿರತಕ್ಕಂಥ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅವುಗಳಿಗಿಂತ ಇದು ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ದುಡ್ಡು ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ಕೋರ್ಟ್ ದಾಮಾಷವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ನೀತಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವುದರ ಅರ್ಥವಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಬಡವರಿಗೆ ಬಹಳ ಅನ್ಯಾಯವಾಗುತ್ತದೆ, ತೊಂದರೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಹುಕಾರನ ವಿರುದ್ಧ ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಅಪೀಲ್ ಮಾಡುವುದಿದ್ದರೆ, ಖರ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಮಾಡಿರುವುದರಿಂದ ಅಪೆಲೆಟ್ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹೋಗಲು ಬಡವನಿಗೆ ಮಾರ್ಗವಿಲ್ಲದಂತಾಗಿ ಅನ್ಯಾಯವಾಗುತ್ತದೆ. ದಾವೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಖರ್ಚುಮಾಡಿ ಅಪೀಲು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕಾನೂ ಇಲ್ಲದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬಡವನಿಗೆ ಬರಬಹುದು. ಆದಕಾರಣ ಕೋರ್ಟಿನವರು ನ್ಯಾಯದೊರಕಿಸಿಕೊಡಲು ವಹಿಸಬೇಕಾದ ಕಷ್ಟ,

* Asterisk indicates that the remarks or speeches have not been revised by the member concerned.

ತೊಂದರೆ ಅಥವಾ ಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಯಾವ ಯಾವುದಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಫೀಜು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ವಿಧಾನವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವದಕ್ಕೆ ಆಲೋಚನೆಮಾಡಿ ನಿರ್ಧರಿಸಬೇಕು. ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಈಗಿರತಕ್ಕ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ದುಡ್ಡನ್ನು ನಿಗದಿ ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಬದಲು ಹಿಂದಿನ ಕೋರ್ಟ್ ಫೀಸ್ ಆಕ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಇರುವುದನ್ನೇ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರೆ ಅಷ್ಟು ತೊಂದರೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗಳಿಂದ 1,000 ರೂಪಾಯಿಗಳವರೆಗೆ 10 ರೂಪಾಯಿಗೆ 75 ನಯೇ ಪೈಸೆ ಎಂದು ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ. ಇದನ್ನಾದರೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಿ. ಅದಿಲ್ಲದೆ ಹೋದರೆ ಹಿಂದಿನದನ್ನಾದರೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಿ ಎಂದು ನಾನು ಸೂಚಿಸಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

ಅಮೇಲೆ, ಎರಡನೆಯ ಷೆಡ್ಯೂಲಿನಲ್ಲಿ ಅರ್ಜಿಗಳಿಗೆ ಯಾವ ರೀತಿ ಸ್ಟ್ಯಾಂಪು ಕಟ್ಟಬೇಕೆಂಬುದಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದೀರಿ. ಒಂದೊಂದನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತಾ ಹೋದರೆ ಅದರ ಕಷ್ಟವೇನೆಂಬುದು ಅರಿವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲೂ fixed court fees ಎಂದು ಮಾಡಿರುವುದಂತೂ ತುಂಬಾ ಅನ್ಯಾಯ. ಹಿಂದಿನ ವರಮಾನಕ್ಕೂ ಈಗ ಇದರಿಂದ ಬರಬಹುದಾದ ವರಮಾನಕ್ಕೂ ಅಜಗಜಾಂತರ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ. ಇದನ್ನು ಖಂಡಿತ ಒಪ್ಪುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲೂ ಹಿಂದಿನ ಕೋರ್ಟ್ ಫೀಸ್ ಸ್ಟ್ಯಾಂಪಿನ ಆಕ್ಟ್‌ನ್ನೇ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರುಗಳು ಇದನ್ನು ಒಪ್ಪಿ ಅದರಂತೆ ಶಾಸನಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಸೂಟ್ ವ್ಯಾಲ್ಯುಯೇಷನ್ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಬಹಳವಾಗಿ ತೊಡಕನ್ನು ತಂದಿಟ್ಟಿದ್ದೀರಿ. ಹಿಂದೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ದಾವೆಯಲ್ಲಿ ಹಕ್ಕುಬಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಉದ್ಭವಿಸಬಹುದಾದ Consequential Relief (ಪರಿಹಾರಗಳಿಗೆ) ಯಾವ ರೀತಿ ಸ್ಟ್ಯಾಂಪ್ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಹಿಂದಿನ ಆಕ್ಟಿನ ಐದನೆಯ ಸೆಕ್ಷನ್ನಿನ ಐದು ಮತ್ತು ಮುಂದಿನ ಕಲಮುಗಳಲ್ಲಿ ಇದ್ದುದನ್ನು ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿ ಒಡೆದುಹಾಕಿ ನಾನಾ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿಗೆಮಾಡಿದ್ದೀರಿ. ಒಂದು ನಿದರ್ಶನವನ್ನು ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ದಾವೆಯ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ, ಒಂದು ಜಮೀನಿನ ದಾವೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡುಬಂದರೆ, ಅವನು ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಹಕ್ಕುಬಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕಲ್ಲದೆ, ಆ ಹಕ್ಕುಬಾಧ್ಯತೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಉಂಟಾಗತಕ್ಕ ಪರಿಣಾಮಗಳ ಪರಿಹಾರವನ್ನೂ ಸಹ (Consequential Reliefಗಳನ್ನೂ ಸಹ) ಕೊಡಬೇಕೆಂದಿದೆ, ಹಿಂದೆ assessmentನ್ನು 30 ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸಾರಿ ಬದಲಾವಣೆಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಸರ್ವೆ ಮ್ಯಾನ್ಯುಯಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿತವಾಗಿದ್ದು ಕೋರ್ಟು ಫೀಸು assessmentನ ಹತ್ತರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಕೊಡಬೇಕೆಂದಿದ್ದುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿ, ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವಾಗಿ 20 ವರ್ಷಕ್ಕೆಂದು ಆ ಕಾಲವನ್ನು ಇಳಿಸಿ ಫೀಸನ್ನು $12\frac{1}{2}$ಯಷ್ಟಿರಬೇಕೆಂದುಮಾಡಿದ್ದೀರಿ. ಹೀಗೆ ಒಂದೊಂದನ್ನೂ ಜಾಸ್ತಿಮಾಡುತ್ತಾ ಹೋದರೆ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಪರ್ಯವಸಾನವಾಗುತ್ತದೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹೋಗಿ ಯಾರಾದರೂ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಇಷ್ಟಪಟ್ಟರೆ ಅವನಿಗೆ ಇದರಿಂದಾಗಿ ಬಹಳ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯತಕ್ಕ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಈಗ ತಲೆಕೆಳಗೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೀರಿ. ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಫೀಸ್ ಎಂದು ವಿಧಿಸುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿ Levy ಎಂದು ವಿಧಿಸುತ್ತಿದ್ದೀರಿ. Levy ಎನ್ನುವುದರ ಅರ್ಥಕ್ಕೂ fees ಎಂಬುದರ ಅರ್ಥಕ್ಕೂ ಬಹಳ ದೂರವಿದೆ. ನನ್ನ dissenting noteನಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಪದಗಳ ಅರ್ಥ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಕೋರ್ಟ್ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಬಡವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿರುವವರಿಗೆ ಬಹಳ ಕಠಿಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರು ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹೋಗಿ ನ್ಯಾಯ ದೊರಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಕೇವಲ ದುರ್ಲಭವಾಗುತ್ತದೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನವೇಇಲ್ಲ. ನನ್ನ ಸ್ವಂತ ವಿಚಾರವನ್ನೇ ನಿದರ್ಶನವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಒಂದು ದಾವಾ 15,000 ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿವಾದಿಯ ಮೇಲೆ ಡಿಕ್ರಿ ಆಯಿತು. ಆ ಡಿಕ್ರಿಯಲ್ಲಿ ತತ್ವಶಃ ಒಂದು ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೂ ಅದರ ಮೇಲೆ ರಿವ್ಯೂ ಪಿಟಿಷನ್ ಹಾಕಬೇಕಾದರೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಖರ್ಚಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅಷ್ಟೊಂದು ಖರ್ಚನ್ನು ಹೊರುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಹೋಗಿ ರಿವ್ಯೂ ಪಿಟಿಷನ್ ಹಾಕಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಡಿಕ್ರಿ ಕೊನೆಗೆ ಖಾಯಂ ಆಯಿತು. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಾನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ದುಡ್ಡು ವಿಧಿಸಿದರೂ ಸಾಹುಕಾರರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅದು ಅನ್ಯಾಯವಾಗುತ್ತದೆಂದು ಭಾವಿಸುವುದು ತಪ್ಪು. ಆದ್ದರಿಂದ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಿಗೆ ಟ್ಯಾಕ್ಸ್‌ನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂಬ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು ಪಡತಕ್ಕ ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ, ಅವರು ಪಡಿಸುವ ಶ್ರಮಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಫೀಸನ್ನು ಮಾತ್ರ ವಿಧಿಸುವುದು ನ್ಯಾಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಬಿಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಈ ದೃಷ್ಟಿ ಮಾಯವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ನನಗೆ ಸಂಕಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಹಿಂದಿನ ಕಾನೂನಿನಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟಿತ್ತೋ ಅಷ್ಟನ್ನೇ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದು ನೂಕ್ಷ್ಯ. ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಹಾಕುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಕಾನೂನುಗಳನ್ನೂ ಈ ರೀತಿ ಪದೇಪದೇ ಬದಲಾವಣೆಮಾಡುವುದೂ ತಪ್ಪು.

ಹೊಸದಾಗಿ ನಾನಾ ಭಾಗಗಳು ಮೈಸೂರಿಗೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿದ್ದ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸಮನ್ಯಯಮಾಡಿ ಒಂದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಮಾಡುವಾಗ ನನಗೊಂದು ಸಂಕಟದ ವಿಚಾರ ಎದ್ದುಕಾಣುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯಲ್ಲೂ ಇರುವ ದರಗಳನ್ನು ನೋಡಿ, ಎಲ್ಲ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ದರವಿದೆಯೋ ಅದನ್ನೇ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾಗಿ apply ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಏನು ನ್ಯಾಯವಿದೆಯೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಮದರಾಸ್ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಜಾಸ್ತಿಯಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು quoteಮಾಡಿ ಮಿಕ್ಕ ಭಾಗಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಅನ್ವಯಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುವುದು, ಬೊಂಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಟ್ಯಾಕ್ಸ್ ಜಾಸ್ತಿಯಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು quote ಮಾಡಿ ಅದೇ ಮಿಕ್ಕೆಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಇರುವುದು ಸರಿಯೆನ್ನುವುದು ಹೇಗೆ ಧರ್ಮವೋ ನ್ಯಾಯವೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈಗಲೂ ಈ ರೀತಿ ಒಂದು levy ಅಥವಾ taxನ್ನು ಹಾಕುವ ಧರ್ಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಫೀಸ್ ಎಂದು ಏನಾದರೂ ಇಟ್ಟರೆ ಇಡಬಹುದು. ಅದೂ ಯಾವ ರೀತಿ ಇರಬೇಕೆಂದರೆ ಖರ್ಚು ಎಷ್ಟಾಗುತ್ತದೆಯೋ ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಇರಬೇಕು. ಹಿಂದಿನ ಖರ್ಚಿಗೆ ಈಗ ಎರಡರಷ್ಟು ಜಾಸ್ತಿಯಾಗಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಎರಡು ಮೂರು ಲಕ್ಷ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಖರ್ಚಾಗಬಹುದು ಅಷ್ಟೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ನೋಡಿದರೆ, ಜುಲ್ಮಾನೆ, ವ್ಯಾಲ್ಯುಯೇಷನ್ ಫೀಸ್ ಮುಂತಾದುವುಗಳಿಂದ ಒಟ್ಟು ವಿಶಾಲ ಮೈಸೂರಿನಿಂದ ವಸೂಲಾಗುವುದನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿದರೆ ಇನ್ನೂ ಖರ್ಚು ಕಡಮೆಯಾಗುತ್ತದೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ ಹೈಕೋರ್ಟ್ ಈಗಲೂ ಒಂದೇ ಇದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ರೀತಿ ಮಾಡುವುದು

(ಶ್ರೀ ಕೆ ಕೆಂಚಪ್ಪ)

ನೂಕ್ತವೆಂದು ಹೇಳಿ ನನ್ನ ಭಾಷಣವನ್ನು ಮುಗಿಸುವ ಮುನ್ನ ಒಂದು ವಿಚಾರವನ್ನು ಹೇಳಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

ಇಲ್ಲಿ (4) ನೆಯ ಸೆಕ್ಷನ್‌ನಲ್ಲಿ 'Levy of fee in Courts and Public offices' ಎಂಬ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದೆ :

"No document which is chargeable with fee under this Act shall (i) be filed, exhibited or recorded in or be acted on or furnished by, any court including the High Court, (ii) be filed, exhibited or recorded in any public office or be acted on or furnished by any Public Officer"

ಇದು ನಮಗೆ ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದಾಗಿದೆ. ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಜನ ವಕೀಲರು ಇದ್ದಾರೆ. ಹಿಂದೆ ಯಾವ ರೀತಿ ಇತ್ತೆಂಬುದು ಅವರಿಗೆಲ್ಲ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಈಗ ಯಾವುದಾದರೂ ಕಾಪಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ ಅದನ್ನು ಸ್ಟಾಂಪ್ ಹಚ್ಚಿದ ಹೊರತು ಕೊಡಬೇಡಿ ಎಂದರೆ ಎಷ್ಟು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಕಾಪಿಯಲ್ಲಿ 350 ಪದಗಳಿದ್ದು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪದಕ್ಕೂ 75 ನಯೇ ಪೈಸೆಯಂತೆ ಆತನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದರೆ ಆ ಕಾಪಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನೊಂದು ಸಣ್ಣ ವಿಚಾರವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಇಂಡಿಯನ್ ಎವಿಡೆನ್ಸ್ ಆಕ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಯಾವ ರೀತಿ ಇದೆಯೆಂದರೆ ಯಾವುದಾದರೂ ದಾಖಲೆಯನ್ನು accept ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿ ಬಂದರೆ ಮಾತ್ರ ಸ್ಟಾಂಪ್ ಹಚ್ಚಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದಿದೆ. ಇವೆಡಕ್ಕೂ ಸ್ಟಾಂಪ್‌ಹಚ್ಚಿ ಕೊಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆ ಮಾಡದೆ ಹೋದರೆ ಕೋರ್ಟಿನವರು ಅದನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಎಕ್ಸಿಬಿಟ್ ಮಾಡುವಾಗ ಅಥವಾ ಕೋರ್ಟಿನವರು ಪರಿಗಣಿಸುವಾಗ ಸ್ಟಾಂಪ್ ಹಚ್ಚುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಇಂಡಿಯನ್ ಎವಿಡೆನ್ಸ್ ಆಕ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿದೆ. ಈಗ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಹೀಗೆ ವಾದ ಮಾಡಬಹುದು; ಹಿಂದೆ ಇಂಥ ಸೆಕ್ಷನ್ ಇದ್ದರೂ ಸಹ ಏಕೆ ಸ್ಟಾಂಪ್ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ? ಈಗಲಾದರೂ ಏಕೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ? ಎಂದು ಇಲ್ಲದಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆ ಹಾಕಬಾರದು. ಈಗ ರೆವೆನ್ಯೂ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಸ್ಟಾಂಪುಕೇಳಿ ಕಾಪಿ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಸ್ಟಾಂಪು ಕೊಡದೆ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಸಂದರ್ಭ ಬಂದಾಗ ಕಾಪಿ ಹಾಜರು ಮಾಡಬಹುದು ಅಥವಾ ಬಿಡಬಹುದು. ಸ್ಟಾಂಪು ಹಚ್ಚಿ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಸೆಕ್ಷನ್ ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಇದುವರೆಗೂ ಏಕೆ ಸ್ಟಾಂಪ್ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿಲ್ಲ ಎಂದು ನೋಡಬೇಕು. When the framers of the Act see that there have been apparently some mistakes or anomalies, it is their duty to rectify them. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಒಂದು ವಿಧಿ ಇರುವುದರಿಂದ ಈಗಾದರೂ ಅದನ್ನು filed ಎನ್ನುವುದು ಬೇಡ, acted ಎಂದು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಿ, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ exhibited ಎಂದು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಿ, "when the document is to be acted upon or in order to enable the court to act on it." ಇವೆರಡಕ್ಕೂ ಒರಿಜನಲ್ ಬಿಟ್ಟರೆ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಕಾಪಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಾಗ ತುಂಬ ವಿಚಾರ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದು ನೂರಾರು ರೂಪಾಯಿಗಳ ಪ್ರಶ್ನೆಯಲ್ಲ, ಭಾರಿ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಕಾಪಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೇ ಯಿದ್ದರೆ ಆರ್ಗ್ಯುಮೆಂಟ್ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ; ಕೋರ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಆಧಾರಬೇಕು. ನಾವು ಬರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಹೇಳುವುದು ಅಥೆಂಟಿಕೇಟೆಡ್ ಅಲ್ಲ, ಸಂಪ್ರದಾಯವಲ್ಲ. ಕೋರ್ಟಿನವರಿಗೆ ಬರೆದುಕೊಂಡುಹೋಗಿ ಹೇಳುವುದು ಅಧಿಕಾರಿಯುತವಾದುದಲ್ಲ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಒಳ್ಳೆಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಕೆಲವನ್ನು ಪದೇ ಪದೇ ತಮ್ಮ್ಮ್

29 deals with suits for possession only. Even when a declaration is unnecessary, a party may come under Section 24 and ask for declaration which is unnecessary. So unnecessarily there might be an issue framed by the Court to go into a question, whether it is necessary or not; so we are giving additional work to the court and also making the parties ask for unnecessary prayers even when there is no necessity for a prayer for a declaration. Maintaining the same amount of fee under Sections 29 and 24 leads to some controversies as the parties may come and take shelter under Section 24. I hope the Hon'ble Minister for Legal Affairs would pay heed to my submission and substitute an amount, either raising the amount under Section 24 or reducing the amount under Section 29. Instead of enhancement, I think that Rs. 75 may be fixed under Section 29 to avoid controversies.

Coming to Section 27, the language of the section applies also to the suits for declaration and for consequential relief. This section does not contain the requirement as to the minimum valuation applicable to suits regarding private property. Court fee on Rs. 100 is to be paid according to section 29 and this will be an amount that is likely to be paid under Section 24 and that would have to be paid under Section 47 which would cover all suits the subject matter of which is incapable of valuation. So some sort of remedy has got to be found regarding Section 27 and there must not be a serious distinction between private property and trust property.

Coming to exemption under Section 69, I say it is not exhaustive. Applications before the Controller for supply of any commodity may also be included in the list of those exemptions and also applications for removal of timber from patta lands may be included.

Mr. CHAIRMAN.—Will the Hon'ble Member require more time ?

Sri G. VENKATAI GOWDA.—Yes.

Mr. CHAIRMAN.—The House will now rise and re-assemble at 3-30 P.M.

The House adjourned for Lunch at Three of the Clock and reassembled at Thirty Minutes past Three of the Clock.

[SRI J. H. SHAMSUDDIN in the Chair]

Sri G. VENKATAI GOWDA.—I was dealing with clause 69. Under Clause 69 (*ii*) which reads as follows :—

> "Memorandum or appearance filed by advocates of pleaders when appearing for persons proceeded against in criminal cases ;"

exemption from payment of fee is given to Advocates and Pleaders when appearing for persons who are criminally proceeded against. But I fail to understand why the same sort of exemption should not be given to Advocates and Pleaders who appear for complainants in private cases. Even in the case of memorandum of appearance filed by Advocates or Pleaders when appearing for complainants and petitioners the same benefit should be extended. There is no reason why there should be any distinction in this regard.

Sri B. VAIKUNTA BALIGA.—Complainants under duress.

Sri B. K. PUTTARAMIYA.—There is no quorum, sir.

Mr. CHAIRMAN (Sri J. H. Shamsuddin).—There is quorum.

Sri G. VENKATAI GOWDA.—Whether a complainant is under duress or not, the parties go to court for the purpose of getting some justice done.

Sri B. K. PUTTARAMIYA.-There are only 22 members. I think there should be 51 members for quorum.

Mr. CHAIRMAN.—Does the Hon'ble Member mean to say that it should be one-fourth ?

Sri B. K. PUTTARAMIYA.—Yes.

Mr. CHAIRMAN.—I shall look into the relevant rule and let the Hon'ble Member know.

Sri B. K. PUTTARAMIYA.—At the time of your decision only the number of members that are present now should be taken into consideration.

Mr. CHAIRMAN.—Yes, at the time I actually found what was the number required for quorum—that is the relevant data I will take into consideration. Will the Member kindly quote the rule under which one-fourth is required?

Sri B. K. PUTTARAMIYA.—The convention in this House is. . . .

Mr. CHAIRMAN.—It is not a matter of convention. It is a matter regulated by the rules.

Sri G. VENKATAI GOWDA.—I should say that the distinction made in this case is not justifiable.

Mr. CHAIRMAN.—At the time when the Hon'ble Member asked the question, there was quorum in the House. The matter is regulated by article 189 of the Constitution and I will read the relevant clause:

> "189 (3) Until the Legislature of the State by law otherwise provides the quorum to constitute a meeting of a House of the Legislature of a State shall be ten members or one-tenth of the total number of members of the House, whichever is greater."

Therefore, 21 Members constitute the quorum in this House and at the time the member raised the matter there was a sufficient number of members present in the House to form the quorum. So, the House may proceed now.

Sri G. VENKATAI GOWDA.—As regards Article 11 (*i*):

A distinction is sought to be made when an application is to be made under Order XXI Rule 58 of the Code of Civil Procedure which involves property worth more than Rs. 3,000. It is said that the court fee payable on this is Rs. 12·50 and Re. 1 or Rs. 2·50 in any other court. I submit that this distinction is not warranted because the procedure adopted irrespective of the value of the property is the same and also procedure adopted in respect of applications made under Section 47 is all summary procedure. The Hon'ble Minister for Law knows that even by means of affidavits these applications can be disposed of. So, the court fee of Rs. 12·50 mentioned has to be deleted so as to be in conformity with the procedure now being adopted.

Regarding section 39, which pertains to suits for setting aside attachment, the court fee prescribed is one-fourth of the market value of the attached property in respect of which the suit is instituted or on the amount for which the property was attached. I will put a hypothetical case. Supposing a property worth Rs. 4,000 is attached for an amount and the gentleman who wants to raise the attachment may still file a regular suit because the minimum fee is Rs. 100. Supposing that property is attached for Rs. 100 he can pay Rs. 7-8-0 instead of resorting to summary procedure. That will involve a lot of work.

Mr. CHAIRMAN.—In the section the word used is suit and not an application.

Sri G. VENKATAI GOWDA.—Under Order XXI, with reference to an application to raise the attachment, that is the procedure contemplated under the Civil Procedure Code. Whenever property is attached wrongfully, the person can file an application paying a nominal court-fee. In order to avoid that complication the rate of Rs. 12-8-0 has got to be deleted and the rate as mentioned in (*b*) maintained.

Coming to the next point, I would submit that for application or petition under Sections 34, 72, 73 and 74 of the Indian Trusts Act, 1882, a stamp fee of Rs. 12·50 has been imposed. This is high and no where this is prevailing. A reasonable amount of Rs. 5 may be fixed.

With these observations, I submit that necessary amendments may be made to relevent clauses of this Bill.

Sri V. SRINIVAS SHETTY (Coondapur).—Sir, the Hon'ble Minister for Law was pleased to compliment the Select Committee and thereby complimented himself. I was also a member of the Select Committee and the Government had to give in, it is true, on so many points rather unwillingly...

Sri B. VAIKUNTA BALIGA.—That of course.

Sri V. SRINIVAS SHETTY.—I would like to say that we got most of the things which we wanted. I would like to make a few general observations in respect of the Bill. The main principle underlying any Bill on the Court fees is that there should be no attempt to make money out of justice. Justice should not only be expeditious but cheap. These are the observations made by the Chief Justice of India and other Judges of the High Courts in India to the Finance Commission when it went round and enquired into the measures of taxation. Why I bring this before the Hon'ble House is to show how justice is administered in this State. I had an occasion to visit some of the courts in this State especially in the old Mysore State and I am sorry to say, and the Hon'ble Minister had agreed with me during the discussion, that the condition of the courts is deplorable.

Mr. CHAIRMAN.—Any agreement privately entered into between the Hon'ble Minister and the Hon'ble Member in the Select Committee may not be stated before the House.

Sri V. SRINIVAS SHETTY.—I am not speaking of the agreement in the Select Committee, Sir. I had an occasion to visit a few courts in this State. I visited a first-class criminal court in this State. I was astonished to see all the properties stacked in the Court Hall. There was very little room for the lawyers to sit in the court room. I am told that in many of the courts in the State, things are no better. We had a talk with the Hon'ble Chief Justice of the State recently. That was his opinion also. So, Sir, the State should not only collect the court fee or any other taxes by forming a law but also have in view the main purpose for which these taxes are collected, and especially it should be borne in mind that the court fees collected should go to improve the condition of courts and the administration of justice. One cannot say that justice can be properly administered in such courts where ordinarily judges would feel very much ashamed to sit—in some of the courts I would say that judges would not be quite willing to sit even. Sooner or later this state of affairs should be mended. Better facilities should be created both for the judges, the advocates and the public as well.

AN HON'BLE MEMBER.—Are we discussing the Court Fees Bill or conditions of courts ?

Sri V. SRINIVAS SHETTY.—I am referring to the point as to how this amount should be spent.

Sri B. VAIKUNTA BALIGA.—This issue is not before the House now.

Sri V. SRINIVAS SHETTY.—I wish to bring to the notice of the Government that the parlous state of affairs should be remedied. Even though we have had independence for ten years, separation of judiciary and the executive has not taken place. I find, Sir, that in many parts of the State, even now, there are police prosecutors. Of course in the erstwhile Madras State my District formed a part unwillingly. Even there, Government abolished police prosecutors and appointed additional public prosecutors from among the lawyers a considerable time ago. But I find, in this part of the State of Mysore, the system of police prosecutors continues. I do not know how with all the knowledge of the latest criminal law or administration of justice, this Government still sticks to the outmoded system of police prosecutors. I suggest that Government should not only bring in a Bill to tax, but, they must, as early as possible, bring in measures to remedy these things in the courts and the system of prosecution. I had an opportunity to refer to these things on several occasions. My Hon'ble friend the Minister for Courts is a very experienced lawyer, of course, this Bill will be piloted through and passed without any dissent. But I take this occasion to appeal to the Government to take the earliest opportunity to reorganize the entire system of judiciary and to use the revenues it collects to improve the Courts, the system of prosecution and the system of investigation for the betterment of the State.

One point which I should like to bring before this House is with regard to court fee. I find in article 1—I have given an amendment also with regard

(SRI V. SRINIVAS SHETTY)

to this—the fee specified for every ten rupees is 75 nP. If there be a suit for about a crore or two crores, what will be the court-fee payable on that? It runs into some astronomical figure. It is better, I am placing before the House my point of view, to put some ceiling on the court fees. We are always in the habit of putting some ceiling—a ceiling on land holding, ceilings on incomes, etc. We do not know whether it is a rich man or a poor man that goes to court. If he is a rich man, he may somehow manage it. Even then, if he is asked to pay one lakh or two lakhs towards court-fee, that also sounds rather strange. But he may borrow or do something. What about a poor man? He may not go to court at all. There is also a further question as to why it is only the rich men that should be enabled to go to court and not the poor man? We should also consider the other side of the medal. The poor people will be hit hard; and therefore I request the Hon'ble Minister for Law to consider this aspect of the case and accept my amendment which proposes a ceiling. I will move the amendment later at the proper stage.

Sri B. VAIKUNTA BALIGA.—Even from persons who are in a position to pay?

Sri V. SRINIVAS SHETTY.—That of course will have to be considered.

4 P.M.

ಶ್ರೀ ಮೈ. ವೀರಪ್ಪ (ಹೊಳೆನರಸಿಪುರ).—ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೇ, ಈ ಮಸೂದೆಯು ಪ್ರಥಮತಃ ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆಗೆ ಬಂದು, ಆನಂತರ ಪರಿಶೀಲನಾ ಸಮಿತಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಈಗ ಪುನಃ ಈ ಸಭೆಯ ಮುಂದೆ ಪರಿಶೀಲನೆಗೆ ಬಂದಿದೆ. ಆ ಪರಿಶೀಲನಾ ಸಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಾನೂ ಸಹ ಒಬ್ಬ ಸದಸ್ಯನಾಗಿದ್ದೆನು. ಜನತೆಯ ಮೇಲೆ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ಭಾರ ಹೊರಿಸುತ್ತಿದ್ದೀರೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಸಮಿತಿಯ ಮುಂದೆ ನಾನೂ ಕೂಡ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಪರಿಶೀಲನಾ ಸಮಿತಿಯ ವರದಿಗೆ ನಾನೂ ಸಹ ನನ್ನ ಸಮ್ಮತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ಈ ಮಸೂದೆಯಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ತತ್ತ್ವವು ಪ್ರಸಕ್ತ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತವಾಗಿದೆಯೇ ಇಲ್ಲವೇ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಈಗ ಕೂಲಂಕಷವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ಮಸೂದೆಯನ್ನು ತರುವಾಗ ಇಂಥ ಕಾರಣ, ಇಂಥ ಉದ್ದೇಶಗಳ ನಲುವಾಗಿ ಎಂದು ಹೇಳುವಾಗ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳನ್ನು ನಮೂದು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಅನೇಕಪ್ರದೇಶಗಳು ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ವಿಲೀನವಾಗಿ ಈಗ ವಿಶಾಲ ಕರ್ನಾಟಕವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದೇ ರೀತಿಯ ಕಾನೂನು ಜಾರಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವುದು ಮೂಲ ಗುರಿಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ವಿಷಯ ಈ ಗುರಿ ಎಷ್ಟುಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಾಧಿಸಿದೆ, ಈ ಮಸೂದೆಯನ್ನು ಕಾನೂನಾಗಿ ಮಾಡುವದರಿಂದ ಎಷ್ಟುಮಟ್ಟಿಗೆ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಜನತೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊರೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊರೆಯನ್ನು ಹೊರಿಸಿದಂತಾಗಿದೆ ಎಂದು ನಾನು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ಹಿಂದಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಮಾತನಾಡುವುದಾದರೆ ಉಪನಿಷತ್ತನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿ ಅದರಲ್ಲಿರುವ ನನ್ನ ಧ್ಯೇಯ ಧೋರಣೆಯನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿ ಅಲ್ಲಿರುವ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣದಲ್ಲಿನ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕೆನ್ನುತ್ತೇನೆ.

Sri B. VAIKUNTA BALIGA.—Sir, may I know whether the Hon'ble Member is attacking the Report to which he is a party or attacking the amendment proposed?

Sri Y. VEERAPPA.—Mr. Speaker, I have already begun by saying that even though I happened to be a member of the Select Committee and suggested some improvements here and there, fundamentally I am attacking the Bill.

Mr. CHAIRMAN.—This Bill has emerged out of the recommendations made by the Select Committee. The principles of the Bill cannot be discussed in detail at this stage. The Hon'ble Member will have to confine himself to the amendments and the recommendations of the Select Committee and will have to support or oppose it.

Sri Y. VEERAPPA.—I respectfully submit to the Chair that the Hon'ble Members of this House are entitled to speak on the Bill. It cannot be restricted like that.

Sri B. VAIKUNTA BALIGA.—Not the Members who have signed the report.

Mr. CHAIRMAN.—I am not restricting the Hon'ble Member in the debate. But this is not the stage at which the principles of the Bill may be challenged or discussed. That is done at the stage of the first reading of the Bill and that is over.

Sri Y. VEERAPPA.—As far as possible I adhere to the direction issued, Sir. But I must be pardoned if I make some observations touching the general principles also.

ಬಹುಶಃ ದುರದೃಷ್ಟವಶಾತ್ ನಾನೂ ಒಬ್ಬನು ಆ ಸೆಲೆಕ್ಟ್ ಕಮಿಟಿಯ ಸದಸ್ಯನಾಗಿದ್ದು ಸಮಿತಿಯ ವರದಿಗೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಸಮ್ಮತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಇವೊತ್ತಿನ ದಿವಸ ನನ್ನ ಮಾನ್ಯ ಮಿತ್ರರು ತಂದಿರತಕ್ಕಂಥ ಕೆಲವು ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಒಂದೆರಡು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಲಿಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಒಬ್ಬ ಸದಸ್ಯರು.—ನಮ್ಮ ಸಮ್ಮತಿ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಅಂಥ ಅನಿವಾರ್ಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಏನು ಬಂದಿತ್ತು ?

ಶ್ರೀ ವೈ. ವೀರಪ್ಪ.—ನಮ್ಮ ಪಕ್ಷದ ನಾಯಕರು ಏನು ಮಾತನಾಡಿದ್ದಾರೋ ಆ ಒಂದು ಅಂಶವನ್ನು ಪುಷ್ಟೀಕರಿಸಿ ಈಗ ನಾನು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಮಸೂದೆಯ ಕರಡನ್ನು ತಯಾರುಮಾಡುವಾಗ ಕೋರ್ಟ್ ಫೀಸ್ ಮತ್ತು ಸೂಟ್ಸ್ ವ್ಯಾಲ್ಯುಯೇಷನ್ ಆಕ್ಟನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿಯಾಗಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆಂಬುದನ್ನು ನೋಡಬೇಕು. ಈ ಕಾನೂನು 1870ರಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿಗೆ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಇಂಡಿಯಾದಲ್ಲಿ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಪದ್ಧತಿ ಇತ್ತು. ಆದರೆ ಇವೊತ್ತಿನ ದಿವಸ ತಂದಿರತಕ್ಕಂಥ ಮಸೂದೆಯ ರೀತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಮೂಲ ತತ್ತ್ವದಿಂದ ಆದಷ್ಟು ದೂರ ಸರಿದಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಭಾರತದ ಸುಪ್ರೀಮ್ ಕೋರ್ಟಿನವರು ಅನೇಕನಲ ತಮ್ಮ ಒಂದು ತೀರ್ಮಾನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಟ್ಯಾಕ್ಸ್ ಮತ್ತು ಕೋರ್ಟ್ ಫೀಜ್ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

Tax is levied on the pleasure and free will of the legislatures, whereas court fee is considered in accordance with services rendered.

ಈ ಕಾನೂನಿನ ಮೂಲ ತತ್ತ್ವವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಈ ಮಸೂದೆಯನ್ನು ತಂದಿದ್ದಾರೆಯೇ ಎಂದರೆ ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿರುವ ಫೀಜ್ ಕೊಡುವ ಶಕ್ತಿ ಬಡವರಿಗೆ ಇದೆಯೇ ಇಲ್ಲವೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡಬೇಕಾದದ್ದು ಮುಖ್ಯವಾದುದು. ಈ ಅಂಶವನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ ಇವರು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷದ ಸದಸ್ಯರು ಅಥವಾ ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷದ ಸದಸ್ಯರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಾರದು. ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟದ್ದನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಮಾಡಿ ನಾನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಇವೊತ್ತಿನ ದಿವಸ ನ್ಯಾಯ ದೊರಕುವುದು ಯಾವ ರೀತಿ ದೂರವಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಯಾವುದೇ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿದ್ದರೆ ಅವನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಬಡ ಮನುಷ್ಯನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ದುಡ್ಡು ಇದ್ದವರು ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹೋಗುವುದು ಬೇಡ, ಕೋರ್ಟ್ ಬಾಗಿಲ ಹತ್ತುವುದು ಬೇಡ ಎಂದು ದುಡ್ಡಿನ ಬಲದಿಂದ ತಪ್ಪೊಳಗೆ ಒಂದು ತೀರ್ಮಾನಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕೇವಲ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಕೇಸು ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ದಾಖಲು ಆಗಬೇಕಾದರೆ ಕಷ್ಟ; ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ನ್ಯಾಯ ದೊರಕುವುದಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳಿಂದ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಬಹುದು. ಸರಕಾರದವರು ಇದನ್ನು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆಯೇ ಎಂದು ನಾನು ಕೇಳುತ್ತೇನೆ. ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ ದೊರೆಯುತ್ತಿದೆಯೇ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಮಂಜಸ ಉತ್ತರ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ಕೋರ್ಟ್ ಫೀಜ್ ಭಾರವನ್ನು ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರ ಮೇಲೆ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈಗಿರುವ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಆಡಳಿತದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನೇ ಬದಲಾವಣೆಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ನ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ಕೋರ್ಟಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗದೆ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ತೀರ್ಮಾನವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ಅನುಭವವುಳ್ಳ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಯಲ್ಲಿ ನೇಮಿಸಿ ಇಂಥ ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ನ್ಯಾಯಗಳು ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹೋಗದಂತೆ ಮಾಡಿ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿಯೇ ತೀರ್ಮಾನವಾಗುವಂತೆ ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಸೂಚನೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ಇವೊತ್ತಿನ ದಿವಸ ಎಷ್ಟು ಜಾಗ್ರತೆ ವಿಲೇಜ್ ಪಂಚಾಯ್ತಿ ಕೋರ್ಟನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರೋ ಅಷ್ಟೇ ಜಾಗ್ರತೆ ಜನತೆಗೆ ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವುದಲ್ಲದೆ, ರೈತರು ವರ್ಷಗಟ್ಟಲೆ ತಮ್ಮ ಕೆಲಸವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬಿಟ್ಟು ಸಾಕ್ಷಿ ಪಟ್ಟಿ ತಯಾರುಮಾಡುವುದರಲ್ಲೇ ಕಾಲವನ್ನು ವ್ಯರ್ಥಮಾಡಿ ಫೀಸು ತೆತ್ತು ವ್ಯಥಾ ಕೋರ್ಟಿನ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ತಿರುಗುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುತ್ತೀರಿ. ಸರ್ಕಾರದವರು ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಬಹುಮುಖ್ಯವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ಕೇಸುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪಂಚಾಯ್ತಿ ಕೋರ್ಟುಗಳಲ್ಲೇ ತೀರ್ಮಾನವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಅವರ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿರುವ ಈ ಅಪಾರ ಹೊರೆಯೂ ಕಡಮೆಯಾದುದಲ್ಲದೆ ಜನತೆಗೂ ಸುಲಭವಾಗಿ ನ್ಯಾಯ ದೊರಕುತ್ತದೆ. ಅದಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಹಳ್ಳಿಯವರ ಕಷ್ಟ ಹೇಳತೀರದಂತಾಗುವುದು. ಈಗಂತೂ ನೀವು ಮೂರು ಮೂರು ತಾಲ್ಲೂಕಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ಕೋರ್ಟ್ ಮಾಡಿರುತ್ತೀರಿ. ರೈತ ಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ಬರಬೇಕು; ದಿನಗಟ್ಟಲೆ ತಂಗಳು ಅನ್ನ, ಒಣ ಕಲು ದೊಟ್ಟಿ ತಿಂದುಕೊಂಡು ಕೋರ್ಟು ಬಾಗಿಲು ಕಾಯುತ್ತ ಬಿದ್ದಿರಬೇಕು. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಾನು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸೂಚನೆ ಕೊಡುವುದು ಇಷ್ಟೆ: ನ್ಯಾಯವೇ ನಿಮ್ಮ ಧ್ಯೇಯ. Uniformity of law ದೇಶದಲ್ಲೆ ತರಬೇಕೆಂಬುದು ನಿಮ್ಮ ಗುರಿ. ಅಂದಮೇಲೆ ಈಗ ವಿಲೇನವಾಗಿರತಕ್ಕ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಭಾಗದಲ್ಲಿಯೂ ಇರತಕ್ಕ ನಾನಾ ರೀತಿಯಾದ ಕೋರ್ಟು ಫೀಸ್, ವ್ಯಾಲ್ಯುಯೇಷ್ಷ ಫೀ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಏಕರೂಪವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದು ನ್ಯಾಯ. ಇದಕ್ಕಿಂತ ಮುಖ್ಯವಾದದ್ದು ಆದಷ್ಟು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಡುವುದು. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಈ ಸಮಿತಿಯ ಸದಸ್ಯನಾಗಿ ನಾನಿದಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೂ, ನಮ್ಮ ಈ ಧ್ಯೇಯ ಸಾಧನೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಕೋರ್ಟುಗಳನ್ನು ಮೊದಲು ಸ್ಥಾಪನೆಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಬಿನ್ನವಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಇದು ನನ್ನೊಬ್ಬನ ಪಾದವಲ್ಲ. ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿಯವರು ಸಾರುತ್ತಿದ್ದುದೇ ಇದು. ಬೇಕಾದರೆ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಪರಿಶೀಲನಾ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಅದರ ರಿಪೋರ್ಟ್ ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ ಎಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಈಗಿರುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಇನ್ನೊಂದು ನ್ಯೂನತೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯ 3,000 ರೂಪಾಯಿಗಳ ಒಂದು ಪ್ರಾಮಿಸರಿ ನೋಟಿನ ಮೇಲೆ ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ದಾವೆ ಹಾಕಬೇಕಾದರೆ Pecuniary jurisdiction ಪ್ರಕಾರ 11¼ ರೂಪಾಯಿ ಫೀನು ಕೊಟ್ಟು ಮುನ್ಸೀಫ್ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹಾಕುತ್ತಾನೆ. ಆದೇರೀತಿ ಎರಡು ಎಕರೆ ಮೂರು ಎಕರೆ ತರೀ ಅಥವಾ ಬಾಗಾಯಿತು ಜಮೀನುಳ್ಳ ಒಬ್ಬ ರೈತ ತನ್ನ ಜಮೀನಿನ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವುದಾದರೂ ವಿವಾದ ಬೆಳೆದು ಅದನ್ನು ನಿವಾರಣೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದರೆ ಕಂದಾಯದ ಹತ್ತರಷ್ಟರ ಮೇಲೆ ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕಿ—ಎಂದರೆ ಕಂದಾಯ ಐದು ರೂಪಾಯಿ ಆಗಿದ್ದರೆ

(ಶ್ರೀ ವೈ. ವೀರಪ್ಪ)

5×10=50 ರೂಪಾಯಿಗಳ ಮೇಲೆ ಇವನು 11¼ ರೂಪಾಯಿ ಫೀಸ್ ಕೊಟ್ಟು ದಾವೆ ದಾಖಲು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಪ್ರೊನೋಟ್ ಮೇಲೆ ದಾವಾಹಾಕಿ ಡಿಕ್ರಿ ಆದರೆ, ಅದರ ಮೇಲೆ ಅಪೀಲ್ ಮಾಡಬೇಕೆಂದರೆ ಸೆಕ್ಷನ್ 100ರ ಪ್ರಕಾರ ಅಲ್ಲಿ ಏನಿದ್ದರೂ question of law ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರ ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನೇಕೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆಂದರೆ, 3,000 ರೂಪಾಯಿಗಳ ಒಂದು ಸಾದಾ ದಾವೆಗೂ ಮುನಿಸೀಫ್ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಮುಂಚೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಅಫೀಲ್ ಹೋಗಿ question of law ಮೇಲೆ ತೀರ್ಮಾನ ಪಡೆಯುತ್ತೇವೆ. ಅದೇ ಮೂರು ಎಕರೆಯ ಒಂದು ಜಮೀನಿನ ವಿಷಯದಲ್ಲಾದರೆ, ಅದು 15,000 ರೂಪಾಯಿ ಬಾಳುತ್ತದೆ ಅದನ್ನೂ ಮುನಿಸೀಫ್ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅಫೀಲ್ ಹೋದರೂ ಅವರು question of factನ್ನು ಪರಿಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆಮಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಫಾಕ್ಟ್ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ. 3000 ರೂಪಾಯಿನ ಪ್ರೊನೋಟಿಗೂ ಮುನಿಸೀಪ್ ಕೋರ್ಟಿನದೇ ಆಖೈರ್ ತೀರ್ಮಾನ, 15,000 ರೂಪಾಯಿ ಬೆಲೆ ಬಾಳುವ ಮೂರು ಎಕರೆ ತರೀ ಜಮೀನಿಗೂ ಅದೇ ಮುನಿಸೀಫ್ ಕೋರ್ಟಿನ ತೀರ್ಮಾನವೇ ಆಖೈರು ತೀರ್ಮಾನ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಜನತೆಗೆ ಯಾವ ರೀತಿಯ ಅನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ತೊಡಕುಗಳು ಉಂಟಾಗುವುವು ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ, ಐದು ಎಕರೆ ಜಮೀನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು 15,000 ಬೆಲೆಯಿರುವ ಜಮೀನಿನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅನುಭವಪಡೆದಿರುವ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರಿಂದ ತೀರ್ಮಾನ ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸದಿದ್ದರೂ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ನ್ಯಾಯ ದೊರಕಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೀರಿ. ಆದರೆ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಈ ತತ್ವ ಇಂದು ಕಾರ್ಯತಃ ಈಡೇರಿಲ್ಲ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ, ಏಕರೂಪತೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಈ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ನಾವು ಆಖೈರಾಗಿ ಒಪ್ಪಿದ್ದರೂ, ಹಿಂದೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೂಲ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳಿಗೇ ಇದು ವಿರೋಧವಾಗಿದೆಯೆಂದು ನಾವಿದನ್ನು ಖಂಡಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. 'The weak must be protected from the strong" ಎಂಬ ಹಿಂದೂ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ಇದು ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಖುರಾನಿನಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಬೈಬಲಿನಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿರತಕ್ಕ ಮೂಲ ತತ್ವವೂ ಕೂಡ "The meek shall inherit the right" ಎಂಬುದಾಗಿದೆ.

Mr. CHAIRMAN.—This may be a fine discourse on so many things. I have already said that the debate is restricted under Rule 69 which says:

> "The debate on a motion that the Bill as reported by the Select Committee be taken into consideration shall be confined to consideration of the report of the Select Committee and the matters referred to in that report or any alternative suggestions consistent with the principles of the Bill."

Therefore, all those remarks about the justification or otherwise of the levy of stamp duty and all those religious quotations in support of or against it will not be relevant. We have to confine ourselves to the report of the Select Committee or the changes made by the Select Committee and not the original Bill as presented to this House.

Sri Y. VEERAPPA.—Very good, Mr. Speaker.

Mr. CHAIRMAN.—The Hon'ble Member need not pass any remarks on the Speaker himself or on his observations.

Sri Y. VEERAPPA.—It is not a remark; it is mere appreciation.

ಒಬ್ಬ ಹಳ್ಳಿಗಾಡಿನ ಮನುಷ್ಯ ತನ್ನ ಜಮೀನಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಮಾಮೂಲಿನಿಂದ ಇದ್ದ ಹಕ್ಕನ್ನು ತಪ್ಪಿನ ಬೇಕಾದರೆ ಅಸ್ಸೈನ್‌ಮೆಂಟ್ ರೈಟ್ Right of way Right to graze cattle, Right to transport manure to the neighbouring land ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಒಂದು ತೊಡಕಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯುಂಟಾದರೆ ಆಗ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅದರ ಒಂದು ಕಿಮ್ಮತ್ತಿನ ಬಗ್ಗೆ ಈ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಅಡಕವಾಗಿರುವ ವಿಷಯದ ಮೇಲೆ ನನ್ನ ವಾದವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಲು ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಈಗ ಒಂದು ದೋರಣಿಯ ಮೇಲೆ ನೀರನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ಬೋರೇಗೌಡನ ಜಮೀನಿನಿಂದ ತಿಮ್ಮೇಗೌಡನ ಜಮೀನಿಗೆ ನೀರನ್ನು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ, ಆಗ ಬೋರೇಗೌಡನು ತಕರಾರುಮಾಡಿದರೆ ಸಿವಿಲ್ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹಕ್ಕನ್ನು ಸ್ಥಿರಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೋಗಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ 300 ರೂಪಾಯಿಗಳ ಕೋರ್ಟು ಫೀಜು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಮೊದಲಿತ್ತು. ಈ ದಿವಸ ಅದು ಒಂದು ನೂರು ರೂಪಾಯಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಅದರ ಕಿಮ್ಮತ್ತು ಕೇವಲ ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗಳಿರುವಾಗಲೂ ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡಬೇಕೆಂದರೆ ಅದು ಯಾವ ನ್ಯಾಯ ಎಂದು ಕೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ತಂದಿರತಕ್ಕ ಮಸೂದೆಯ ಧ್ಯೇಯ ಸರಿಯಾಗಿಲ್ಲ. ಆಯಾ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿರುವ ತರಹೇವಾರಿ ರಖಮುವಾರಿ ಕೋರ್ಟು ಫೀಜನ್ನು ಒಂದು ಏಕ ರೂಪವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಈ ದಿವಸ ಸರ್ಕಾರದವರು ಇದನ್ನು ಒಂದು ತೆರಿಗೆಯಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆಯೇ ವಿನಾ ಇದು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಕೋರ್ಟು ಫೀಜಲ್ಲ ಎಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಒಂದು ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೂ ಕೂಡ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. The fundamentals of jurisprudence advocate that justice should be catered to all. ಹಿಂದೆ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಇಂಡಿಯಾದಲ್ಲಿ ಕೋರ್ಟು ಫೀಜನ್ನು ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನೇ ನಾವು ಪಡೆಯಬೇಕು, ಅವು ಹಾಕಿರುವ ಹಾದಿಯನ್ನೇ ಹಿಡಿಯಬೇಕು ಎಂದು ಯಾವ ಸಿದ್ಧಾಂತವೂ ಇಲ್ಲ. ಅವರ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಜನರ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹೇರಿ ಕೋರ್ಟು ಫೀಜು ರೂಪವಾಗಿ ಅವರು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿಲ್ಲ. ಭಾರತೀಯರಾದ ನಾವು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಹಣ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೆವು ಎಂದು ಆ ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅವರು ಹಾಕಿದ್ದರೇ

ಏನಾ ಇನ್ನೇನೂ ಅಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಕೋರ್ಟ್ ಫೀಜಿನ ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆ, structure of our scheme of court feeಗೂ ಅವರಲ್ಲಿರುವುದಕ್ಕೂ ಹೋಲಿಕೆ ಮಾಡಿದರೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನಮ್ಮದು ನೂರುಮಡಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ ಎಂದು ತೋರುವುದು. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬಹುಶಃ ಸರ್ಕಾರದವರು ಈ ಬಾಬನ್ನು ಬಿಡಿಗಿಟ್ಟು ಮಾಮೂಲಾಗಿದ್ದ ಕೋರ್ಟ್ ಫೀಜನ್ನು ಹಾಕಿದರೆ ಸರಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ, ಮುಂದಾದರೂ ಪರಿಶೀಲಿಸುವಾಗ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ದೊರಕಿಸಬೇಕು, ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗಿರುವಾಗ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ನ್ಯಾಯ ದೊರಕಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಆ ಮೇಲೆ Injunction suits ವಿಚಾರ. ನನಗೆ ನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಸೇರಿರುವ, ನನ್ನ ಹಕ್ಕುಬಾಧ್ಯತೆಗೊಳಪಟ್ಟಿರುವ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ನನಗಿಂತ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಯಾಗಿರುವ ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ "ನಿನಗೆ ಹಕ್ಕಿಲ್ಲ ಹೋಗು" ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ನಾನು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಸಿವಿಲ್ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ Declaration and injunction suits ಹಾಕಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಕಿಮ್ಮತ್ತು ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗಳಾದರೂ ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳ ಫೀಜು. $11\frac{1}{4}$ರೂಪಾಯಿಗಳ ವಕಾಲತ್ತು ಫೀಜು ಕೊಟ್ಟು ಸಮನ್ಸ್ ಮುಂತಾದ್ದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಹೆಚ್ಚು ಖರ್ಚುಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಈ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮನೂದೆಯೇನಿವೆ ಅದು ಮೂಲತತ್ತ್ವಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಸುಲಭ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ನ್ಯಾಯ ದೊರಕಿಸುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳತಕ್ಕ ವಾದ ಈ ವಿಷಯವೇನಿದೆ ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಜನರ ಮೇಲೆ ಹೊರೆ ಹೊರಿಸಿದರೆ ಅದು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಫಲಕಾರಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಘಂಟಾಘೋಷವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ಅಂಶವನ್ನೂ ಸಹ ನಾನೂ, ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತರೂ ಸರ್ಕಾರದ ಗಮನಕ್ಕೆ ತಂದು ಒಂದು ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಕೋರ್ಟ್ ಫೀಜನ್ನು ನಿಷ್ಕರ್ಷೆ ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ. ಇನ್ನು ಮುಂದಾದರೂ ಈಗಿರುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದದೆ ಎಷ್ಟು ಫೀಜು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೀರೋ ಅಷ್ಟುಕ್ಕಾದರೂ ನ್ಯಾಯ ದೊರಕಿಸಬೇಕು. In consideration of the service rendered to the client or litigant public ಈ ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ಹೀಗೆ ಬಿಡದೆ ಮೂಲವಾದ ಧ್ಯೇಯವನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಒಂದು ಸುಧಾರಣೆಯನ್ನು ಈ ವಿಷಯ ಕೊಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ, ಪಂಚಾಯಿತಿ ರಾಜ್ಯಸ್ಥಾಪನೆಮಾಡಬೇಕೆಂದೇನಿದೆ ಅದು ಈಗ ಕನಸಾಗಿದೆ. ಸರ್ಕಾರದ ಧೋರಣೆ, ಧ್ಯೇಯ, ತತ್ತ್ವ ಏನಿವೆ ಅವಕ್ಕೆ ಮನ್ನಣೆ ಈ ವಿಷಯ ಸಿಕ್ಕಬೇಕಾದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಕೋರ್ಟನ್ನು ಹೊದಲು ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿ ಜನರಿಗೆ ನ್ಯಾಯ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ದೊರಕಿಸಲು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಬೇಕು. ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ನನಗೆ ಅವಕಾಶ ಹೊಟಕು ಮಾಡಿರುವುದರಿಂದ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಹೇಳುವುದಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇಲ್ಲಿಗೇ ನನ್ನ ಭಾಷಣವನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

Sri B. VAIKUNTA BALIGA.—Sir, I have watched with interest and instruction the various suggestions that have been made in the course of the general debate upon the report before the House. The Leader of the Opposition in a very learned speech that he delivered and in the comments that he made was going a little beyond the scope of the discussion by trying to point out that there was some distinction between litigants getting full justice, one in the category of being rich and the other in the category of being poor. He illustrated his point by saying that if on a Promissory Note a suit is to be filed, a heavy court fee is to be paid. When a rich man therefore files that suit the poor man will suffer. I have not been able to understand the reason behind it and I am very happy that my friend on the opposite side Sri V. S. Patil agrees that he has also not been able to understand the point in it. Any way this is not a thing arising for the first time after the report came before the House. This has been the argument all through in all the States. I am not aware of any distinction being made when the basic principle of the court-fee which has been accepted in the course of the general debate, namely, that *ad-valorem* court-fee should be paid varying with the amount that is claimed in the plaint that might be filed. I must also say that I have not been able to understand the aspect that was pressed by the Leader of the Opposition pointing out what he called a difficulty that when a decree has been passed imagining or surmising or promising that that is an *ex parte* decree and that grave injustice has resulted, and also when the question of filing a review arises. What is the great hardship tha ta court-fee imposes on a party, I question ? Why should there be an *ex parte* decree when the litigant is vigilant ? If there is an *ex parte* decree it is a well known procedure that an application can be filed for setting aside the *ex parte* decree, and the court fee is nominal. Therefore I cannot see anything wrong in it. Wrong premises will lead to wrong inferences that cannot be sustained. The question of review does not arise in *ex parte* cases alone. It is an extraordinary remedy that is provided which cannot be said to be an application for which no court-fee should be paid. Taking the circumstances under which reviews are allowed court-fee has been provided and

(SRI B. VAIKUNTA BALIGA)

such a provision exists in all Court-fees Acts of the States. How suddenly the Leader of the Opposition finds disastrous consequences and something bad in the Government introducing a legislation of this type, I have not been able to follow. That is why some of the other members have not chosen to support what has been said,

The Leader of the Opposition has taken infinite pains to point out what he calls as glaring injustice drawing attention for amendment of the Constitution or of the Evidence Act. I have been trying to understand him but have not been able to do so. If a copy is produced it would have been stamped. It is a simple proposition.

[MR. SPEAKER in the Chair]

This again is not a new point. My friend will not, I hope, pursue it further. Hon'ble Sri G. Venkatai Gowda has reaffirmed his note of dissent and also has given amendments. I shall deal with the amendments when they are before the House.

It is necessary to put the complainant also on par with the person who is put under duress. If he is for any reason unable to find some money, why should be be prevented from engaging a counsel ? He has to engage an Advocate to defend him. For that, if money is not readily available, it should not impede the trial. It is for that a distinction is made between a person under duress and a person not being under duress. The court fee is not a large amount to merit a serious consideration.

My friends referred to the exemption given to the Government in the matter of paying court-fees. So far as the Government is concerned, this exemption is given in all the States.

Sri Srinivas Shetty was pleased to make his observations with regard to very many things. I only say that they are beside the point now before the House It is not a question of court-fees; it is not a question of finding money to house a Magistrate, to keep the goods of a Magistrate or for providing accommodation for the members of the Bar. These are all things for which provision has to be made but are not points for very serious consideration.

Sri C. J. MUCKANNAPPA (Gubbi).—Is it not important?

Sri B. VAIKUNTA BALIGA.—My friend has not understood me well. I will use all adjectives. I know, among the many friends here, Sri C. J. Muckannappa is one who understands me best.

I have only to refer to general observations made by one more member and that is Sri Y. Veerappa. I was a little wrong in interrupting him. He being a signatory . . . .

Sri Y. VEERAPPA.—Having accepted the Bill, I only wanted that litigant public . . .

Sri B. VAIKUNTA BALIGA.—I am grateful that he does not want me to reduce anything in the report. I am content with that. With these remarks I request the Hon'ble House to accept the motion put before the House.

Mr. SPEAKER.—The question is :

"That the Mysore Court Fees and Suits Valuation Bill, 1957, as reported by the Select Committee, be taken into consideration."

The motion was adopted.

Mr. SPEAKER.—As there are no amendments to clauses 2 to 28, I put them together. The question is :

"That Clauses 2 to 28, both inclusive, stand part of the Bill."

The motion was adopted.

Clauses 2 to 28, both inclusive were added to the Bill.

Mr. SPEAKER.—There is an amendment to Clause 29.

Sri G. VENKATAI GOWDA.—Sir, I beg to move :

"That for the words 'one hundred', the words 'seventy-five' shall be substituted."

Mr. SPEAKER.—Amendment moved :

"That for the words 'one hundred' the words 'seventy-five' shall be substituted."

Sri G. VENKATAI GOWDA.—I was not particular about this. I have moved this amendment in order only to avoid any controversy that may crop up later, because of the fact that a party who does not want prior declaration may ask for declaration later and also for possession. Section 29 deals only with possession. Therefore, I submit that it should be reduced.

Sri B. VAIKUNTA BALIGA.—I am unable to accept the amendment, for this reason. Framing of reliefs in respect of various complicated matters is an art in which the Hon'ble Member is wellversed. I will not call it ingenuity of legal knowledge but it is only a camouflage of legal interpretation. Whenever a releif is asked for by way of declaration suits every litigant wants to avoid payment of heavy court-fees and pay the minimum. Therefore, I earnestly appeal to the member that small reduction of Rs. 25 may not be one which he need press at present.

Sri G. VENKATAI GOWDA.—I will withdraw my amendment.

The amendment was, by leave, withdrawn.

Mr. SPEAKER.—The question is :

"That Clause 29 stand part of the Bill."

The motion was adopted.

Clause 29 was added to the Bill.

Mr. SPEAKER.—The question is :

"That Clauses 30 to 42, both inclusive, stand part of the Bill."

The motion was adopted.

Clauses 30 to 42, both inclusive, were added to the Bill.

Mr. SPEAKER.—Clause 43. There is an amendment.

Sri J. H. SHAMSUDDIN.—I beg to move:

"That after sub-clause (3), the following sub-clause shall be added.—

(4) In suits and applications under the Bombay Land Revenue Code, the fee payable shall be seventy-five naye paise."

Mr. SPEAKER.—Amendment moved :

"That after sub-clause (3), the following sub-clause shall be added.—

(4) In suits and applications under the Bombay Land Revenue Code, the fee payable shall be seventy-five naye paise."

*Sri J. H. SHAMSUDDIN.—Sir, the wording of section 43 may lead to certain doubts and also to certain inconveniences and unjustifiable burden on certain types of litigants in the Bombay area. Under section 83 of the Bombay Land Revenue Code there is a speedy remedy provided to a landlord who wants to claim rents from the tenants. In the Bombay area there are what are called assistance suits. If there is a landlord whose land has been leased out to a particular tenant on an annual basis and the quantum of rent fixed as agreed to between the parties, the landlord has the right to go to the Tahsildar or Mamlatdar for recovering the current year's rent. The fee provided under the Bombay Act is 0-10-0.

Therefore, all applications of this nature may come in under section 43 if this amendment is not provided for and included in it. Because section 43 provides for all applications or suits—they are called assistance suits in Bombay Code—and all suits and applications that are coming under the category of revenue type of suits and are leviable with a fee of Rs. 15. Naturally if this amendment is not provided, ordinary interpretation will be that an application to a Tahsildar will be leviable with a fee of Rs. 15. I will give a concrete illustration. A is the landlord and B is the tenant and the rent is Rs. 10. Many people or many landholders are middle class people or poorer sections of the people. They are peasant proprietors holding small pieces of land. They go to the Tahsildar's Court with an application for redress for recovery of rent. Supposing A landlord sues under the Bombay Revenue Code in the Tahsildar's Court for Rs. 10, and if we now have to classify and categorise the suit then naturally, ordinarily, it will come

(SRI J. H. SHAMSUDDIN)

under section 43. I have gone through this matter in detail. Nowhere has it been mentioned either in the Land Revenue Code or in any of the Acts of revenue type is it provided for. Naturally a landlord going to a Mamlatdar or Tahsildar's court for the recovery of Rs. 10 shall have to pay Rs. 15 for the application for the recovery of rent. Therefore in order to clarify and to provide explicity and to give a correct idea to the Tahsildar that applications of this nature are not covered under section 43, I have moved this amendment. Because the general principle of this Act has been to raise the fee. Formerly it was eight annas; then they put a surcharge of 25 nP.

There is another aspect of this amendment that should also be taken into consideration. We are now introducing the records of rights systum. Already those provisions are in the Bombay area. The tenants and the landlords as well make several applications for change, modification and cancellation or record of rights entries. For example, if A dies, naturally his successor may have to go to the Tahsildar to state that A died and that B C and D and such other legal heirs are to be brought on record. Such applications are not provided for clearly. I am afraid that section 43 may lead to the interpretation that the fee leviable for such applications is Rs. 15. Such an interpretation and such a contingency under section 43 will cause harassment and unnecessary expenditure to poor agriculturists. In these parts and especially in the district to which I belong, holdings are small and the value does not exceed a levy of fee of Rs. 15. Such applications are sought to be covered by the amendment. Applications as well as suits under the Land Revenue Code existing under the Bombay Code shall be taxed with 75 nP. I have sufficiently made clear the amendment and I hope it will be acceptable to the House and Government.

Sri F. H. MOHSIN (Hubli City).—Sir, I rise to support the amendment moved by my Hon'ble friend Sri Shamshuddin. It is true that usually in order to recover the rent of the previous year applications are filed with the Tahsildar. These applications are filed before 31st July. It is supposed to be a summary remedy for recovery of rent. Many a time, as my friend pointed out, the claim happens to be small as the holdings are small. Often we see that the claim is for ten or fifteen rupees and it would be a great hardship on the litigants if they are made to pay a court-fee of Rs. 15, where the claim is Rupees 15 or less. In this way, the amendment sought is proper.

The second point my friend made out is, that under the Record of Rights Act, people give applications in the Tahsildar's court may a time. But now the amendment sought is in respect of the suits or applications that are field under the Bombay Revenue Code. But we are now passing a different Act as regards the Record of Rights. Record of Rights Act is now a different Act and it does not now form a part of the Bombay Revenue Code. Applications under the land revenue Record of Rights Act will not come under the provisions of the Bombay Land Revenue Code. Though the intention of my friend is to cover applications and suits under the Record of Rights Act also, I am afraid that this amendment will not be of any help to him. But I do appreciate the principle involved and it is good. The amendment may be accepted.

Sri V. S. PATIL (Belgaum I).—I rise support to the amendment moved by my learned friend Sri Shamshuddin. The reasons is, as my friend pointed out, that in assistance suits, when the claim of landlords is granted, the fee paid by the landlord has to be paid by the poor tenants. He will have to pay this heavy amount if this amendment is not accepted.

Secondly clause 43 is rather too vague. I think certain changes will have to be made so far as these Tahsildars' courts and the people subordinate to him who are charged with maintaining these records of rights of revenue, are concerned, if these registers and records are to be changed, I think

the survey is now going on in numerous villages and after the survey records are prepared, every person who has got some interest in the land has to approach the record officers to get his name entered either as owner or as landlord or as mortgagees etc. All these things will have to be recorded. If clause 43 is kept as it is without this amendment, then I think there will be practically a heavy burden on all persons who have got any interest in the land. In order to avoid that, it is better to have a comprehensive amendment just like those new ones which will apply not only to the Bombay Karnatak but to the whole of the Mysore State. Government may consider this proposal to avoid the trouble that is likely to crop up in the unsurveyed villages of the whole State. So far as the Bombay area is concerned, the move made by my friend Sri Shamshuddin, even though it is limited, is one which deserves to be considered by this House and I support this amendment.

Sri G. ANNA RAO (Afzalpur).—Sir, I support the amendment moved by Sri Shamsuddin. At the same time, I should like to add that in this amendment, only the Bombay Land Revenue Code is made applicable. But there are other Land Revenue Codes. For instance, the Hyderabad Land Revenue Code. Therefore, I move that the Hyderabad Land Revenue Code also should be included in this amendment. This is an amendment toe th amendment.

Mr. SPEAKER.—I will put the amendment to the amendment to the House. Unless I put it, I cannot allow debate on this. Amendment to the amendment moved:

> "That in suits and applications under the Hyderabad Land Revenue Code, the fee payable shall be 75 nP."

Sri B. VAIKUNTA BALIGA (Minister for Law and Labour).—Sir, the point before the House only illustrates how very complicated and complex an Act like the court-fee will be where a multitude of possibilities will arise. I can only say that this amendment has to be brought so far as the Bombay Land Revenue Code is concerned. If a further amendment is to be admitted, to bring in the Hyderabad Land Revenue Code, I do not know whether I will not be discriminating between applicants from the Old Mysore Area, or the Coorg area, whether it will not be a bit discriminatory—and in that light, Sir, I will suggest to the Members who have participated in this whether they will not be content if I refer to clause 70:

> 70. "*Power to reduce or remit fees.*—(1) The State Government may, by notification in the Official Gazette, reduce or remit, all or any of the fees chargeable under this Act, and may, in like manner, cancel or vary such notification."

What I have in my mind is that the notification is to ensure for the benefit of all the citizens of the State irrespective of the area, whether it is the Bombay Area, or the Coorg Area or the old Mysore Area.

Mr. SPEAKER.—That will be only the rule-making power. That may not affect the section itself.

Sri B. VAIKUNTA BALIGA.—Not at all. What I am saying is, that since the full implications are not known, whether it will not be sufficient if some sort of provision is made in clause 70. I do not for a moment suggest that this power which I am mentioning will be on the statute. The power to apply the statute will be different from the notification that may be issued. But having regard to the circumstances under which the amendment is moved, I want to know whether the same relief or the same object cannot be achieved if this is done. It is in that light that I say this.

Sri J. H. SHAMSUDDIN.—The Mover of an amendment has no right of reply.

Sri B. VAIKUNTA BALIGA.—I accept both the amendments before the House, Sir.

Mr. SPEAKER.—I will put it to the House. The question is:

> "That after sub-clause (3), the following sub-clause shall be added:
>
> 1 "(4) In suits and applications under the Bombay Land Revenue

(MR. SPEAKER)

Code, the fee payable shall be seventy-five naye paise."

2 "That in suits and applications under the Hyderabad Land Revenue Code, the fee payable shall be Seventy-five naye paise."

The motion was adopted.

Mr. SPEAKER.—The question is:

"That Clause 43, as amended, stand part of the Bill."

The motion was adopted.

Clause 43 as amended was added to the Bill.

Mr. SPEAKER.—Clauses 44 to 65. The question is:

"That Clauses 44 to 65 stand part of the Bill."

The motion was adopted.

Clauses 44 to 65 were added to the Bill.

Mr. SPEAKER.—There is an amendment to clause 66.

Sri S. J. KOTHAVALE (Chikodi).—Sir, I beg to move the following amendment with respect to clause 66:

1. Add the following as sub-clause (*b*):

"any suit is compromised ending in a compromise decree before any evidence has been recorded on merits of the claim; or"

2. the present sub-clause (*b*) be renumbered as sub-clause (*c*).

Mr. SPEAKER.—Amendment moved:

1. Add the following as sub-clause (*b*):

"any suit is compromised ending in a compromise decree before any evidence has been recorded on merits of the claim; or"

2. The present sub-clause (*b*) be remumbered as sub-clause (*c*).

Sri B. VAIKUNTA BALIGA.—I will save the time of the House by accepting the amendment, Sir.

Mr. SPEAKER.—I put the amendment to the House. The question is:

1. Add the following as sub-clause (*b*):

"Any suit is compromised ending in a compromise decree before any evidence has been recorded on merits of the claim; or"

2. The present sub-clause (*b*) renumbered as sub-clause (*c*).

Mr. SPEAKER.—The question is:

"That Clause 66 as amended stand part of the Bill."

The motion was adopted.

Clause 66 as amended was added to the Bill.

Mr. SPEAKER.—Clauses 67 and 68; The question is:

"That Clauses 67 and 68 stand part of the Bill."

The motion was adopted.

Clauses 67 and 68 were added to the Bill.

Mr. SPEAKER.—There is an amendment to clause 69.

Sri G. VENKATAI GOWDA.—Sir, I beg to move the following amendment to clause 69:

'(i) At the end of item (ii), the words "and for complainants and petitioners in private cases' shall be added.

(ii) After item XX, the following items shall be added:—

"XXI. Application to any Controller for supply of any controlled articles.

XXII. Application for timber transit permits for removal of timber from Gatta lands."'

I request that the term '*gatta lands*' in the printed amendment, may be read as "*patta lands.*"

Mr. SPEAKER.—Amendment moved:

'(i) At the end of item (ii) the words "and for complainants and petitioners in private cases" shall be added.'

'(ii) After item XX, the following items shall be added:—

"XXI. Application to any Controller for supply of any controlled articles.

XXII. Application for timber transit for removal of timber from patta lands."'

Sri G. VENKATAI GOWDA.—Sir, the Hon'ble Minister for Legal Affairs has expressed his unwillingness to accept my contention so far as the first part is concerned. The advocates appearing for complainants as well as the accused are on the same level. So far as offences against the State are concerned, the State becomes the complainant and the public prosecutors appear as a matter of duty and they do not pay any court-fee. But court-fee will be enforced in respect of private parties going to court. I submit that there need not be any distinction between the State and private individuals whenever they put forward prosecutions. I may humbly submit that it is not a question of money involved therein. The question is one of principle. There is no harm in accepting this amendment by the Government and including this in the Bill which would certainly help petitioners of poorer classes.

So far as the petitions given to the Controller for the supply of controlled commodities are concerned, no provision is made in section 69. In Madras it is prevailing and they do give permits for the removal of timber from one's own patta lands.

These are very harmless suggestions and it can be safely done by accepting my amendment. That is my submission.

Sri B. VAIKUNTA BALIGA.—Sir, the amendment has been sought to be sustained on principle and I am sorry I am unable to accept it and I have to oppose it on principle. To put a private party and the Government on the same footing will not be right because if the Government spends any money it spends the same from the taxpayer's money. After all, in such cases it may be a question of book adjustment and nothing more. So far as private parties are concerned, they stand on a different footing altogether.

Similarly, with regard to the other two items which he has suggested, I regret I am unable to accept them. If any difficulty arises at any time and the Government feels that there is hardship, there is enough power in the Act itself to exempt them and exemption can be thought of. I may give him an assurance that if Government feels that they must be exempted, it can do so by issuing a notificatoin at a later date.

Mr. SPEAKER.—The question is:

'(i) At the end of item (ii), the words "and for complainants and petitioners in private cases" shall be added.'

'(ii) After item XX, the following items shall be added:—

"XXI. Application to any Controller for supply of any controlled articles.

XXII. Application for timber transit permits for removal of timber from Batta lands."'

The motion was negatived

Mr. SPEAKER.—The question is:

"That Clause 69 stand part of the Bill."

The motion was adopted.

Clause 69 was added to the Bill.

Mr. SPEAKER.—Schedule I. The question is:

"That Schedule I stands part of the Bill."

The motion was adopted.

Schedule I was added to the Bill.

Mr. SPEAKER.—Schedule II.

Sri G. VENKATAI GOWDA.—Sir, I beg to move:

'(i) Item (a) of Article II (i), and the words "(b) in any other case", shall be deleted'

'(ii) Against Article II (k), for the words "twelve rupees and fifty naye paise" the words "Five rupees" shall be substituted.'

Mr. SPEAKER.—Amendment moved :

'(i) Item (a) of Article II (i), and the words "(b) in any other case", shall be deleted.'

'(ii) Against Article II (k), for the words "twelve rupees and fifty naye paise" the words "Five rupees" shall be substituted.'

Sri G. VENKATAI GOWDA.—Sir, as I have already submitted, a distinction is sought to be made in respect of claim petitions when the property involved is worth more than Rs. 3,000 and less than Rs. 3,000. Irrespective of the worth of the property, I submit that the procedure involved in all these matters is the same. All these are summary procedure and if they are disposed of by means of affidavits, there should not be any distinction made in respect of the court fee payable on these applications on the ground that the property is worth more than Rs. 3,000 or less than Rs. 3,000. I hope the Hon'ble Minister for Legal Affairs understands me when I press this point and would accept at least this amendment which would avoid all controversies because I submit that it also offends clause 39 of this Bill. So, I request the Hon'ble Minister to accept this amendment which will not harm in any way.

Sri B. VAIKUNTA BALIGA.—Sir, I accept this amendment.

Mr. SPEAKER.—The question is :

'(i) Item (a) of Article II (i), and the words "(b) in any other case" shall be deleted.'

'(ii) Against Article II (k), for the words "twelve rupees and fifty naye paise" the words "Five rupees" shall be substituted.'

The amendment was adopted.

Mr. SPEAKER.—The question is :

"That Schedule II as amended stand part of the Bill."

The motion was adopted.

Schedule II, as amended, was added to the Bill.

Mr. SPEAKER.—The question is :

"That Schedule III stand part of the Bill."

The motion was adopted.

Schedule III was added to the Bill.

Mr. SPEAKER.—The question is :

"That Clause 1, the Title and the Preamble stand part of the Bill."

The motion was adopted.

Clause 1, the Title and the Preamble were added to the Bill.

Motion to pass.

Sri B. VAIKUNTA BALIGA.—Sir, I move :

"That the Mysore Court Fees and Suits Valuation Bill, 1957, as reported by the Select Committee and as amended, be passed."

Mr. SPEAKER.—The question is :

"That the Mysore Court Fees and Suits Valuation Bill, 1957, as reported by the Select Committee and as amended be, passed."

The motion was adopted.

Mr. SPEAKER.—There is no other business before the House. The House will therefore rise now and meet tomorrow at 1 P.M.

The House adjourned at Ten Minutes past Five of the Clock to meet again at One of the Clock on Friday, the 7th March 1958.